



# Vetőmag

XXIX. évfolyam, 2022. 4. szám

A Vetőmag Szövetség Szakmaközi Szervezet és TermékTanács folyóirata

## A TARTALOMBÓL

Lukács József: az egész pályám a vetőmag körül forog

2

Munka, mezőgazdaság, maraton

4

Euroseeds-kongresszus Berlinben

6

Helyzetkép az ökológiai vetőmagokról

8



# Lukács József: az egész pályám a vetőmag körül forog

Magyar Arany Érdemkereszt kitüntetéssel kitüntetett Lukács József agrármérnök. A Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal egykori tenyésztési és növénytermesztési elnökhelyettese, a szarvasi Mezőmag Kft. és a megyeszőlői Harangod-Mag Kft. szaktanácsadója a hazai növénytermesztés biológiai alapjainak védelméért, illetve a vetőmagágazat fejlesztése érdekében végzett kiemelkedő munkájának elismeréseként kapta az elismerést. Lukács Józseffel tartalmas pályafutása legfontosabb állomásait elevenítettük fel.

**• Gratulálunk az elismeréshez a Vetőmag Szövetség Szakmaközi Szervezet és Terméktanács nevében. Hogyan élte meg a kitüntetést?**

– Köszönöm a gratulációt!

Nagy megtiszteltetésnek érzem, hogy megkaphattam. Bár tudtam, hogy megtörtént az ajánlás, mégis valamilyenre váratlanul ért, amikor megkaptam a meghívót az ünnepségre. Azért is volt meglepetés, mert NÉBIH elnökhelyettesi időszakomban az akkori előterjesztésnél nem kaptam meg a díjat. Szeretnék köszönetet mondani a korábbi ajánlásért minden volt kollégának, valamint a Magyar Növénytermesztők Egyesület elnökének és tagjainak, akik tovább viték az ügyet és kezdeményezték a kitüntetést, amit egyfajta életmű-díjnak értékelek.

**• Hogyan indult el a mezőgazdasági pályán?**

– Borsodban nőttem fel, a középiskolát Kazincbarcikán végeztem, majd a gyöngyösi főiskolán növénytermesztő szervező üzemmérnökként szereztem az első diplomámat 1981-ben. Később a főnökeim ösztönzésére az agrártudományi egyetemet is elvégeztem Gödöllőn, vállalatgazdálkodási agrármérnök szakon. A főiskola elvégzése után a Jászberényi Mezőgazdasági Termelő Szövetkezetben kezdtem a pályafutásomat, majd a térség egyik meghatározó és a vetőmag-termesztés területén is kiemelkedő gazdaságában, az újszászi Szabadság Termelő Szövetkezetben tanultam meg a vetőmagtermesztés alapjait. Főként kalászos kultúrák és cirok vetőmagjaival foglalkoztunk és sok új magyar fajtát teszteltünk a gazdaságban. Vetőmag ágazatvezetőként nemcsak a vetőmagtermesztésben mélyedtem el, hanem megismerkedtem a hatósági háttérrel is, ami később fontos lett az életemben.

1987-ben megnősültem és a feleségemmel Budapestre költöztünk, ahol a Növénytermesztési Minősítő Intézetnél kezdtem dolgozni. A beilleszkedésben sokat segített, hogy korábban már megismerhettem a másik oldalról az itt folyó hatósági munkát. A gyakorlatban szerzett tapasztalataimat pedig nagyon jól tudtam hasznosítani hivatali munkámban. A feladatom a gabonanövények vetőmagtermesztésének országos szintű szervezése, ellenőrzése, a vidéki kollégák szakmai irányítása volt. Ezzel indult el több mint három évtizedes, a növénytermesztés biológiai alapjaival kapcsolatos hivatali munkám.

**• Kik voltak a példaképei, tanítómesterei?**

– Több mint négy évtized alatt sok emberre számíthattam. Újszászi főnökeim és munkatársaim megtanítottak a szakma fortélyaira. A hatósági munkában dr. Rupányi Károly volt az egyik példaképem, ő a hibridkukorica vetőmag-előállításokért felelt. Dr. Hullán Tibor igazgató úr is rendkívül sokat segített, aki később a Vetőmag Szövetség első ügyvezető igazgatója lett. Dr. Bódis Lászlóra atyai jóbarátként tekintek vissza, aki a haláláig segítette pályafutásomat, tanácsokat adott, támogatott. A Földművelésügyi Minisztériumban töltött 16 év alatt pedig dr. Oravecz Sándor egykori kollégámat említeném, aki osztályvezetőként emberileg és szakmailag is sokat segített. Sok vetőmagos szakemberhez hasonlóan pedig példaképem a hatalmas tudású dr. Degen Árpád, aki 1896-ban került a Magyar Királyi Vetőmagvizsgáló Állomás élére és vezette azt több évtizeden keresztül.

**• Egész szakmai munkássága kötődik a vetőmagokhoz. Milyen volt a közös munka a Vetőmag Szövetséggel?**

– Jónak és eredményesnek értékelem a közös munkát. A szövetség ala-

kulásakor már az akkori Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium Mezőgazdasági Főosztályán dolgoztam. A főosztályon belül mindenki önállóan végezhetette a saját szakterületén a hivatali munkát. Jómagam a gabonafélék területére kerültem, ahol az országos koordinációs tevékenységet, a kalászos fajok vetőmagtermesztésének és gabonafajták állami elismerésének koordinálását végeztem. Munkám során folyamatos kapcsolatot tartottam a növénytermesztő és kutatóintézetekkel, felsőoktatási intézményekkel és jelentősebb vetőmag előállítókkal. Itt a VSZT-vel napi szintű, korrekt munkakapcsolatom volt. Feladataim közé tartozott még az akkori OMMI szakmai felügyelete és a Fajta-minősítő Tanács Szántóföldi Szekciója működésének segítése.

**• A minisztériumban, majd a hatóságnál eltöltött munkássága idején számos olyan kezdeményezést sikerült megvalósítani, amelyekkel alapvetően hatottak az ágazatra. Melyeket tartja ezek közül a legfontosabbaknak?**

– A minisztériumi években fontos vívmány volt, hogy a megerősítettük a vetőmag-minősítés és a növényfajták állami elismerésének szervezeti, hatósági rendszerét. Sikerült különféle támogatási források révén korszerűsíteni a fajtavizsgálati állomásokat. Folyamatos kapcsolatot tartottunk a kutatóintézetekkel, nemesítőkkal, felsőoktatással, érdekképviseletekkel, és ezen kapcsolatok eredményeként a legmagasabb tudományos eredményeket tudtuk hasznosítani a munkánkban. Olyan jogszabályi háttérrel hoztuk létre és működtettük, amely megfelelt a nemzetközi előírásoknak, de a hazai gazdálkodók érdekeit szolgálták. A nemesítőkkal és fajtatulajdonosokkal való szakmai kap-

csolat eredményeként több száz új növényfajtaval gazdagodott a köztermesztés. Sikerült a Fajtaaminósító Tanácsnak is visszaadni a régi rangját.

A '90-es években olyan nemzeti támogatási konstrukciót dolgoztunk ki, amelynek az alapja a fémzárolt vetőmag használata volt és bizonyos mennyiségű felújításhoz kötötte a támogatás igénybevételét. Ezzel az alacsony kalászos felújítási arány 40 százalék fölé emelkedett abban az időben. Az uniós csatlakozás is nagy feladatot jelentett, az intézményi hátteret fel kellett készíteni erre. Az átállás zökkenőmentes volt, a vetőmagágazat megőrizte ütiképességét, és korábban megszerzett nemzetközi elismertségét. Fontosnak tartom ezeken kívül a 2003-ban életbe lépett – jelenleg is hatályos – vetőmag törvény elkészítését, amely a nemzetközi elvárásoknak megfelelt, de hű maradt magyar hagyományokhoz és adottságokhoz.

A NÉBIH időkben az én kezdeményezéseimre indult újra a fajtabemutató rendszerünk, amely objektivitásának köszönhetően a mai napig is sikeres mind a fajtatulajdonosok, mind a gazdálkodók körében. A nemesítők és a fajtaképviselek nagyobb megbecsülése érdekében elindítottuk azt a rendszert, hogy hivatalos ünnepség keretében kerülnek átadásra a fajtaaminósítást tanúsító okiratok. Új rendszerben folytatódtak a posztregisztrációs fajtakísérletek, amelyek ma már ajánlati fajtalistává fejlődtek.

**• Pályáját a termelésben kezdte és most megint ezen területhez kötődően dolgozik. Mi változott a szektorban? Mit tart Ön a legfontosabbnak a vetőmagágazat szempontjából?**

– Sok változáson ment keresztül a szektor az elmúlt 30 évben. A rendszer-váltáskor az volt a jellemző, hogy alaposan lecsökkent a vetőmag szaporítóterületek nagysága, csökkent a fémzárolt mennyiségek nagysága, később elvesztettük keleti piacunk egy jó részét. Ezt a negatív tendenciát sikerült megállítani és úgy pozitív irányba mozdtítani, hogy a lecsökkent szaporítóterületen elő tudunk állítani több mint 300 ezer tonna vetőmagot évente és az exportpiacon is újra ott vagyunk, igaz más fajösszetételben. A szektor egésze jó irányba fejlődött tovább, előre tudott lépni. Az uniós csatlakozás nagy kihívást jelentett mind a magyar nemesítőknek, mind a magyar vetőmagtermesztőknek, hiszen az Unióból szabadon áramolhattak be a külföldi fajták

és azok vetőmagjai. A rendszer azóta beállt, hiszen a külföldi fajtatulajdonosok is fajtáik nagy részét magyarországi hivatalos állami tesztelés után hozzák forgalomba és a vetőmag egy részét is itt állítatják elő.

A jövő kihívásai között a klímaváltozást, a szélsőséges időjárási körülményeket tenném az első helyre. Ez az összes növénytermesztő céget és ezen belül fokozottan a vetőmagtermesztő gazdaságokat próbára teszi. A hibridvetőmag-termesztés ma már nem képzelhető el öntözés nélkül és más fajok esetében is ez lehet a jövő. Az öntözés fejlesztése a legfontosabb elvárás ahhoz, hogy a vetőmagtermesztés gazdaságos és versenyképes legyen. Ezen a

elérni a minősített vetőmagvak használati arányának növelésében.

**• 2020-ban máshol folytatta munkáját. Hogyan élte meg ezt az időszakot és mi történt azóta?**

– Nem volt egyszerű döntés, eléggé meg is viselt. Egész pályafutásom a növénytermesztés biológiai alapjainak védelméről, fejlesztéséről, a szektor képviseléről szolt. A szakma és a volt kollégák visszaigazolása alapján azzal a csapattal ezt magas színvonalon végeztük. Munkánkat a vetőmagos cégek és fajtatulajdonosok is elismerték. 2019-től az új szervezeti struktúra már kevesebb teret engedett annak a szakmai munkának, amelyet elnökhelyettesként és igazgatóként ezen a területen végez-



Dr. Nagy István és Lukács József

FOTÓ: AM SAJTÓIRODA

területen a jelenleg meglévő támogatások mellett további kormányzati segítségre, az intézkedések felgyorsítására van szükség.

Azt látom, hogy jelenleg egyfajta hektikusság figyelhető meg a szektorban. Nehéz egyik évről a másikra felkészülni a gazdálkodók minősített vetőmag iránti igényeire, amely jelentős anyagi kockázatot jelent a vetőmag-előállítók számára. Nőtt ugyan a felújítási arány a kalászos fajoknál, de még mindig nem érte el a kívánatos mértéket. Az is problémát jelent, hogy nincs vagy nagyon kevés az a támogatási konstrukció, amely közvetlenül a vetőmagszektor számára jelenne meg. Sokat segíthetnének a korszerű fajták és azok vetőmagjainak piaca jutását segítő intézkedések. A kommunikáció további növelésével is jelentős eredményeket lehetne

tem. Ezért nehéz szívvel, de a váltás mellett döntöttem.

Szerencsém volt, két „mentőövet” is utánam dobtak. Az egyik a megyeszóli Harangod-Mag Kft., ahol felajánlottak egy minőségbiztosítási szaktanácsadói állást. A cég a térség egyik meghatározó, magas színvonalon gazdálkodó vállalkozása, ahol már évtizedek óta és jelenleg is nagy figyelmet fordítanak a kertészeti és szántóföldi kultúrák öntözésére. Itteni munkámmal a vetőmagtermelést segítem, elsősorban a hibridkukorica vetőmag-előállításban. A másik lehetőség pedig a szarvasi Mezőmag Kft.-től érkezett, ahol az ügyvezető tulajdonos a szakmát kiválóan művelő szakember és nagyon jó barátom. A Mezőmag Kft. az alföldi térség jelentős és elismert vetőmag-előállító vállalkozása. A cég szakmai képviseletét látom ▶

► el a vetőmagos partnereknél, nemesítő intézeteknél, érdekképviselőteknél és a hatóságnál. Ezen kívül szakmai tanácsokkal igyekszem segíteni a színvonalas szántóföldi vetőmag-előállítási és -feldolgozási munkákat.

• **Visszatekintve az immár több mint negyvenéves szakmai tevékenységére, mi az, ami büszkeségre ad okot, melyek a legemlékezetesebb élményei?**

– Büszke vagyok arra, hogy mindenféle nehézség ellenére segíthettem és részese lehettem annak a folyamatnak, amelynek révén a növénytermesztés biológiai alapjaival kapcsolatos rendszer meg tudta tartani a nemzetközi hírnevét. Fontosnak tartom, hogy az ott dolgozó szakemberekkel el tudtam fogadtatni, hogy van jövője a hivatali munkának legyen az vetőmagos hatósági vagy fajtavizsgáló tevékenység. Jelentős mérföldkő, hogy megünnepelethettük a 125 éves fajtakísérleti rendszert és a vetőmag minősítés 140 éves évfordulóját. Ezen két évfordulóval nagy figyelmet kapott a két szakterület: felidéztek a múltat, és egyúttal pozitív jövőképet adhattunk a munkatársaknak. A vezetésem hét éve alatt háromszor sikerült megvédenünk ISTA és CPVO tagságunkat, amely nagyon fontos Magyarország

számára ezen szakterületek nemzetközi akkreditációjában. Büszke vagyok arra, hogy a fajtabemutatók rendszere ismét elindulhatott, a munkánk eredménye révén sokat segítettünk a gazdálkodóknak. Tevékenységünk során mindig nagy gondot fordítottunk arra, hogy elismerést kapjanak a hazai nemesítők, így számtalan korszerű fajta juthatott el a hazai és külföldi gazdálkodókhoz. Nagy megtiszteltetést jelent, hogy tevékenységemet a Magyar Növénytermesztők Egyesülete Fleischmann-díjjal jutalmazta. Ami különösen nagy örömmel tölt el, hogy bár a pályafutásom másfelé kanyarodott, a sokféle kialakult barátság megmaradt, nemcsak a korábbi székemnek szólt.

• **Mi a szakmai hitvallása?**

– Hatósági szempontból a pártatlanságra, az objektivitásra, ügyfélbarát rendszerre, magas szakmai színvonalra való törekvés határozta meg a pályámat. Vetőmagfeldolgozás, -előállítás szempontjából is ugyanezen szempontok alapján dolgozom. Ezek mellett a tudományos kutatások eredményeinek nyomán követése is ugyanolyan fontos. Azt vallom, hogy az egészséges élelmiszer alapja a magas genetikai értéket magában hordozó növényfajta és az ellenőrzött, minősített, fémzárolt vetőmag kell, hogy legyen.

• **Milyen tervei vannak a jövőre nézve?**

– Szeretném meghálálni a bizalmat, és tovább folytatni a jelenlegi munkákat. Ezen kívül a magas minőségű fémzárolt vetőmagok előállítását szeretném propagálni szakmai írásokkal és különféle fórumokon, hiszen ezt nagyon fontosnak tartom. Fontos, hogy megmaradjon a párbeszéd a nemesítők, vetőmag-előállítók, gazdálkodók és szakmai érdekképviselői szervezetek között. A MATE szarvasi campusán továbbra is részt vállalom a vetőmag-szakmérnök hallgatók képzésben, hiszen az ágazat jövője nem képzelhető el képzett fiatalok nélkül.

Magánéleti oldalról nézve pedig nemrégiben nagypapa lettem, megszületett Ottó unokám. Így szeretnék vele és a családom többi tagjával minél több időt tölteni.

• **Gratulálunk még egyszer a kitüntetéséhez és kívánunk további szakmai sikereket!**

– Köszönöm és végezetül szeretnék köszönetet mondani minden volt és jelenlegi munkatársamnak, valamint a szektorban velem együttműködő számtalan kollégának akik nélkül ezt a magas elismerést nem kaphattam volna meg.

**Szellő Gábor**

## Munka, mezőgazdaság, maraton

A 78 esztendőes Ádám Jenő a mai napig 10-12 órát dolgozik, fitnessterembe jár és hosszútávokat fut. A debreceni Ádám és Társa Kft. ügyvezető igazgatója-tulajdonosa több mint ötven éve dolgozik a mezőgazdaságban. Szívügyei közé tartoznak a vetőmagok, ezen belül is a takarmánynövények. A szakember a jövő legnagyobb kihívásának a vízkérdést tartja, mert mint mondja: a földet csak kölcsönkaptuk unokáinktól, jó lenne megfelelően átadni számukra.

• **Hogyan került a mezőgazdasági pályára?**

– 1944. december 3-án születtem Hajdú-Bihar megyében, Mezősason. A szüleim és a nagyszüleim is gazdálkodtak, így hamar bekapcsolódtam az ott folyó munkába. Teheneket legeltettem, ahol tudtam, ott segítettem én is. Amikor édesapámat műtötték, édesanyámmal én is mentem aratni. Nehéz fizikai munka volt, de szerettem. Szóval én nem beleszóppentem, hanem beleszülettem és együtt éltem a mezőgazdasággal. Sajnos az, hogy a szüleim gazdálkodtak, sokáig hátrányos megkülön-

böztetést jelentett számomra, a későbbi tanulmányaimat sem úgy tudtam elvégezni, ahogy szerettem volna. Emiatt sokféle munkát vállaltam, a hatvanas években útépitésen, majd egy zöldséges gazdaságban rakodómunkásként dolgoztam.

• **Hol tanult tovább az általános iskola után?**

– A berettyóújfalui középiskolában érettségiztem, majd a jelentkeztem az agrártudományi egyetemre, ahová sajnos a korábban említettek miatt több körben sem vettek fel. Viszont mindegyképpen mezőgazdasági pályán sze-

rettem volna a későbbiekben dolgozni, ezért elvégeztem a felsőfokú mezőgazdasági technikumot Debrecen-Pallagon. Később aztán a diploma is meglett, a hetvenes években munka mellett levelezően elvégeztem az egyetemet: 1974-ben általános agrármérnök lettem.

• **Hol volt az első munkahelye?**

– A technikum elvégzése után szülőfalumban kaptam állást a helyi szövetkezetben. Egy év gyakornokoskodás után állattenyésztéssel bíztak meg, majd rövideen főállattenyésztő lettem. Aztán Hajdúnánásra mentem, ahol Jenői János vezetésével központi üzem-

egység-vezetőként dolgoztam. Gyakorlatilag az egész növénytermesztés hozsám tartozott, a búza, a kukorica, és ekkor üzemeltünk be két szárítót is. Nagy lehetőség volt és rendkívül sokat adott szakmailag.

Ezt követően elvállaltam a berekbőszörményi Petőfi Szövetkezet főagronómusi feladatait, majd amikor egyesültünk egy másik szövetkezettel, termelési főmérnök lettem. Csodálatos évek voltak, sokat dolgoztunk, szép sikereket értünk el. Olyan években dolgoztam itt, mint a legendás 1975, amikor minden úgy alakult, ahogy a nagykönyvben megvan írva. A román határ mellett a kukorica 11 tonnát adott hektáronként, búzából is 5 tonna felett arattunk. Ekkor már szántóföldi kísérleteket is folytattunk. Időközben megnősültem és 1978 február elsejétől a nádudvari KITE-nél dolgoztam, a szálas- és tömegtakarmány, valamint a húsmarha tartozott hozzám.

• **A hetvenes-nyolcvanas évek a szántóföldi kultúrák között nemcsak a búza és a kukorica fejlődését hozta, hanem a takarmányt is. Ez pedig különösen fontos az Ön számára.**

– Igen, rendkívül fontosnak tartom a mai napig a minőségi takarmánytermelést. A KITE-nél a takarmányprojekttel szép sikereket értünk el, olyan eredményeink vannak, amelyek a mai napig meghatározóak. Hajdúböszörményben kibéreltük az akkori állami kísérleti telepet és 3000 kisparcellás lucerna és fű kísérletet indítottunk. Ekkor hoztuk fel olyan szintre a lucernát, hogy 1987-ben ki tudtuk küldeni az első exportszállítmányt Olaszországba. Ezt aztán évente 15-20 ezer tonnára vittük fel.

• **A kukorica, búza, majd később a repce és a napraforgó mellett árnyékba szorultak az elmúlt évtizedekben. Vissza lehet hozni ezeket?**

– Nagy álmom, hogy megint elindulhat a termelés, amely ötven évvel ezelőtt megvolt. A minőségi vetőmag, technológia és talán a kereslet is megvan. Régebben szárnyalni lehetett a minőségi, magas fehérjetartalmú takarmányokkal, remélem megint szükség lesz rájuk.

• **Aztán később saját céget alapított. Mesélne ennek az indulásáról?**

– A rendszerváltáskor létrehoztunk egy közös céget, ahol tulajdonos lettem

én is. Volt olyan nap, hogy 360 tonna szénát indítottunk útnak. Sokat szállítottunk Ausztriába és Olaszországba. A piaci változások miatt aztán mi is váltottunk, többféle technológia irányába nyitottunk. Például amikor jött a 2004-es intervenció gabonátárolás és 15-16 ezer tonna gabonát tároltunk, ak-



kor kezdtem el a hűtve tárolással foglalkozni. Nagyon fontos kérdés szerintem, mert hiába a precíz termesztéstechnológia, ha a gabonátárolás mellette nem működik megfelelően. A magas minőségű vetőmagok forgalmazása mellett vízgazdálkodás, talajművelés irányába is bővítettük a cég portfólióját. Ekkor már kivásároltam a partnerem részesedését, és önálló tulajdonos lettem.

• **A rendszerváltás ideje sok bizonytalanságot hozott, Ön hogy élte meg?**

– Nem volt könnyű időszak, sok minden változott, sok buktatója volt, amelyek minket is változásra ösztönöztek. Meg kellett tanulnunk a piac működését, törvényeit. Szerencsére jó döntéseket hoztunk. Például amikor az export háttérbe szorult, akkor más területen meg tudtunk újulni, új tevékenységekbe tudtunk kezdeni. Voltak keserves évek, de megtanultuk, hogy előre kell nézni a közös célok érdekében. A szakértelem, a minőség, a megbízhatóság szellemében igyekeztem mindig is dolgozni, cselekedni.

• **A vetőmagok hosszú ideje elkísérik a munkásságát. Hogy látja a szerepüket a gazdaságban?**

– A vetőmag az alap, ezek mellett a talaj és a víz kritikus fontosságú. A föld minőségét meg kell őrizni, nem lerombolni. A vizet pedig tárolni kell. Egy ilyen év, mint az idej sok mindenre rávilágított: minden le van csapolva, nincse-

nek tartalékok. Aki idén tudta öntözni a búzáját annak 8-10 tonna is lett. Viszsa kellene tölteni a vizes élőhelyeket, víztározókat. A kiskerti termelést vissza kellene hozni a köztudatba és erősíteni az állattenyésztést. Ezek a jövő feladatai. De a legnagyobb kihívás a víz, annak megfelelő hasznosítása nélkül borús jövő vár ránk. Sok javaslattal éltem és örömmel látom, hogy van erre foga-dókézség a döntéshozók részéről is.

• **Visszatekintve az immár több mint ötvenéves pályafutására, mire a legbüszkébb?**

– Sok nagy sikert értünk el munkatársaimmal, sikerült elindítanom és a változásoknak, kihívásoknak megfelelően működtetni a vállalatot. Mindig előre tudtunk lépni egy picit. Nagyon büszke vagyok, hogy megőriztem a nevem a piacon. Ami talán a legfontosabb, nagyon büszke vagyok a családomra.

• **Mesélne róluk Olvasóinknak?**

– 1976-ban megnősültem, a feleségem orosz-történelem szakot végzett, az egyetemen lengyel szakon tanított. Egy lányunk és egy fiunk van. Emlékszem, szülői értekezletre ritkán jártam, de pont ott voltam, amikor amerikai cserediák lehetőségekről volt szó. Így a gyermekeim is kimehettek egy-egy évre. A lányom angol-olasz szakra járt, ma Brüsszelben él és egy kislány boldog anyukája. A fiam saját vállalkozásba fogott, nekik három gyermekük van. A feleségem ma már nyugdíjas, az éveket tekintve tulajdonképpen jómagam is az lennék.

• **Ehelyett napi 10 órát dolgozik. Hogyan kapcsolódik ki?**

– Világéletemben aktív ember voltam. Ma is általában hétkor kezdek és estefelé megyek haza. Sokat járok külföldre: Argentínába, Franciaországba, Kanadába. A közelmúltban két hét alatt megjártam párizsi, bolognai, hannoveri kiállításokat. Sem időben, sem fizikailag nem egyszerű, de megéri, mert olyan eszközöket találok, amelyek akár a portfóliómba is bekerülhetnek. Ezt pedig csak személyesen lehet megtapasztalni. Nekem az is kikapcsolódás, ha egy-egy napot ki tudok venni. A családdal szívesen utazunk. Ezen kívül szeretek szaunázni, fitneszterembe járok és futok. Futottam már negyed- és félmaratont is. A fiam többször körbefutotta a Balatont, a lányom is több maratont futott a világ nagyvárosaiban. Én sosem szerettem igazán futni, de kikapcsol és nagyon feltölt.

Sz. G.

# Euroseeds-kongresszus Berlinben

A hagyományokhoz híven október végén tartotta éves kongresszusát az Európai Vetőmag Szövetség (Euroseeds). A legnagyobb európai vetőmagos tanácskozásnak Berlin adott otthont. A kongresszusra több mint 50 országból közel 1300-an érkeztek. A program a szokásosnak megfelelően szombaton indult a szervezet testületeinek zárt ülésével, majd vasárnap délután megnyitotta kapuit a regisztrált résztvevők számára.

Sok várakozás előzte meg a rendezvényt, hiszen az elmúlt évre rendkívüli körülmények voltak jellemzők. Rendkívüli és egyben sok nehézséggel terhelt időszak volt ez, hiszen az európai gazdaság épp most hagyta maga mögött a közel kétéves koronavírus-helyzetet, az azt követő gazdasági megtorpanást, majd február végén elindult az orosz-ukrán háború és nyáron kezdetét vette az Európa szinte egészét sújtó aszály és szárazság. Mindezen tényezők önmagukban is jelentős gazdasági kihatással bírtak. Egy évvel ezelőtt még a COVID miatti óvatosság jellemezte a tanácskozás hangulatát. Mostanra ez már megszűnt és a megélelénkült, nyüzsgő konferenciahangulat lengte át a kiállító- és tárgyalótermekeket. Az idei év gazdasági és politikai eseményei erősen kihatottak a vetőmagtermelési folyamatokra és a nemzetközi vetőmag-kereskedelmre. Az elmúlt években a hosszútávú terveket érintően elsődlegesen az EU célokban megfogalmazott zöld gondolatok voltak a leghangsúlyosabbak, de mostanra ez árnyaltabban jelent meg. A szomszédunkban zajló háború, az energiaárak drasztikus emelkedése és az élelmiszerárak jelentős növekedése ismét felszínre hozta a hatékonyság és az innováció fontosságát, az élelmiszertermelés biztonságának igényét. A szekcióbizottságok üléseinek előadásain szinte kivétel nélkül visszaköszön-



FOTÓ: EUROSEEDS

tek azok a gondolatok, melyekben elemezték a jelenlegi gazdasági helyzetet és következményeit, valamint bemutatták a vetőmagipar és a növénynevelés kapcsolatát és viszonyulását az európai mezőgazdasági stratégiai célok megvalósításához.

A hazai vetőmagos cégek közül a nemzetközi vetőmagkonferenciák állandó résztvevői – szokásos kis létszámmal – most is jelen voltak, hiszen ez az a helyszín, ahol a leghatékonyabban lehet fejleszteni a nemzetközi üzleti kapcsolatokat és ápolni a meglévő külkereskedelmi együttműködéseket. A szervezők most is kiemelt hangsúlyt fektettek a kiállítási standok elérhető-

ségére, mivel a tárgyalási termék közvetlen közelébe helyezték el azokat. A kiállítók száma évről-évre nő, és egyre jobban felértékelődik a vetőmaghoz kapcsolódó fejlesztések ilyen módon történő bemutatása.

A különtermekben és a tárgyalóasztaloknál egymást követték az üzleti tárgyalások, melyek megalapozták a következő évi vetőmagtermelési és -kereskedelmi volumeneket. Egy évvel ezelőtt még bizonytalan, enyhén emelkedő árprognózisok voltak, de azóta bizonyossá vált, hogy tartósan magas szinten alakulnak a vetőmagtermelési költségek és ezáltal a kereskedelmi értékesítési árak. A súlyos aszály miatt több növényfajnál a termelési mennyiségek nem érték el a tervezett, így Európa-szerte keresleti piaci helyzet alakult ki. A magas energiaköltségek maguk után húzzák a mezőgazdasági inputok árát is, így az egekbe szökött műtrágyaárak és növekvő növényvédőszer-árak a vetőmagtermelést és a vetőmag árát is megdrágítják. Az uniós Közös Agrárpolitika következő 4 éve nem kedvez a klasszikus mezőgazdasági termelésnek, fókuszának középpontjában nem elsődleges az élelmiszertermelés. A szakmai beszélgetésekben és a fóru-



FOTÓ: EUROSEEDS

mokon érezte hatását egy nagyfokú bizonytalanság, melyet az európai mezőgazdasági és klímavédelmi célok kapcsán felmerülő kérések táplálnak. Az európai vetőmagipar egyrészt elkötelezett a közös agrárpolitikai célok megvalósításában, másrészt pedig aggodalommal tekint a jövőbe, ahol a versenyképességét és hatékonyságát alapvetően meghatározó input tényezők drasztikus csökkentési terve mellett az általa kínált új mezőgazdasági fejlesztések jelenleg parkolópályára vannak kényszerítve. Ez a kettőség vezetett oda, hogy a házigazda szervezők idén „a termelékenység és a fenntarthatóság összeegyeztetése az innovációkkal” mottót választották a konferencia fő üzenetüül.

Hétfőn elindultak a szakmai tanácskozások, melyek sorából a Takarmánynövények és Fűvek Szekció ülését és az ott elhangzottakat emelem ki. A házigazda Németország mezőgazdasági tevékenységének főbb gazdasági mutatóit elemző előadást kísérte a legnagyobb érdeklődés. A kongresszusra jellemző, hogy lehetőleg minden szekció programjába beillesztenek olyan témákat és előadókat, ahol a rendező országnak lehetősége nyílik betekintést adni a helyi növénynevelés és a vetőmagipar eredményeibe.

A „Kulcsfontosságú trendek a német agrárszektorban” című előadásban sok érdekes információ hangzott el. A német agrárágazat exportjának 77,3%-át az élelmiszer- és italgártóipar adja, és mindössze 14,1% a növénytermelés és állattenyésztés kibocsátása. A számok is azt támasztják alá, hogy Németország agrárexportja elsődlegesen a feldolgozott mezőgazdasági termékek, élelmiszerek és italok kivitele terén ér el eredményeket. A német mezőgazdaság egészét tekintve a különböző termelési ágazatokban kiemelkedően magas, 35% és 85% közötti az export részesedés. Az országra jellemző, hogy a feldolgozatlan mezőgazdasági alapanyag kivitele alacsony. Mindezek mellett figyelemre méltó, hogy az elmúlt húsz évben Németországban a mezőgazdasági termelő egységek, gazdaságok száma közel a felére esett vissza és ezzel ellentétesen a gazdaságok mérete közel a kétszeresére növekedett. A gazdaságméret jelentősen megnőtt, de mindemellett nagyok a különbségek a különböző régiókban. A német mezőgazdaságot jól képzett gazdálkodók és erős ellátási láncok jellemzik. Az utó-

bi években a dezindusztrializáció (ipartalanítás) jegyeit lehet felismerni a folyamatokban, ami gyengíti az ellátási láncok működését. A szekcióban érintett fehérjenövények kapcsán elhangzott, hogy a Föld lakosságának növekedésével és a klímaváltozás okozta negatív hatások miatt a fehérjetermelés globális csökkenésével kell számolni. A csökkenésben leginkább érintett területek Afrika, Délkelet-Ázsia országai és Brazília, stagnálás várható Európában, Ausztráliában és Észak-Amerikában. A fehérjetermelés mellett a globális élelmiszer-ellátás jelenlegi legnagyobb kihívása az orosz-ukrán háború miatti élelmiszer-alapanyag termelési és kereskedelmi zavarok elhárítása. Az orosz és ukrán növénytermelés együttesen kukoricából 14%, repceből 16%, árpából 23%, búzából 27% és napraforgó magból és olajból 53% részesedéssel bír a világtermelésből. Rendkívül ma-

német ipar a klímaváltozásra adott válaszként meghatározta és pontosan kitűzte maga elé az elkövetkező évek termelési irányait, addig a hasonló típusú célok hiánya fedezhető fel a német agrárágazatban. Az előadó szerint hiányzik a mezőgazdasági termelés stratégiai dimenziója, melyet sok esetben elfednek a tényeket mellőző ideológiai viták. A mezőgazdaság elé kitűzött célokban az átalakítási folyamatokhoz – melyek kellően nagy változást fognak eredményezni – hiányzik a jelenlegi helyzetből kiinduló termelési modell. Az átalakítási folyamatok részletes modellje nélkül a jelenleg jól működő ellátási láncok nyomás alá kerülhetnek, ami bizonyosan torzítani fogja a fejlődést. Az előadás zárásaként elhangzott, hogy mindezekkel együtt az agrárágazat nyitott a fejlődésre és a változásra. Érdekes volt megtapasztalni, hogy a gazdasági élet más területéről, a pénzügyi világból ér-



FOTÓ: FOTOBOX BERLIN

Néhány magyar résztvevő

gas számok, óriási mennyiségek, és az elmúlt évek vonatkozásában kimagasló élelmiszerexport volumenek. A két ország együttes búzaexportja 19 afrikai ország esetében meghaladja az adott országba összesen beszállított gabona 50%-át. Így a háború okozta élelmiszerszállítási zavar szinte az egész afrikai kontinensen súlyos élelmiszerhiányt idézhet elő. A jelenlegi kihívások mellett az előadásban elhangzott, hogy a német mezőgazdaságnak a közeljövőben a fehérjetermelés vonatkozásában többszintű változásra kell felkészülnie. Egyrészt a globális kereskedelmi folyamatok átalakulnak, és alternatív felforrások felkutatása szükséges a növekvő igények kielégítésére. Amíg a

kező szakértő előadó a mezőgazdasági perspektívától merőben eltérő nézőpontból hova helyezi a hangsúlyokat, és miként itéli meg az ágazat eredményességét.

A szekció programjának zárásaként a német vetőmagszektor bemutatására került sor. A német élelmiszeripar 186 milliárd eurós forgalmából a mezőgazdaság 41 milliárd euróval, a növénynevelés pedig az élelmiszeripar közel egy százalékával, 1,5 milliárd euróval részesedik. A növénynevelés a folyamatos innováció színtere, a fejlődés lehetőségének biztosítója. A mezőgazdasági termelékenység növekedésének 30 százaléka az új nemesített fajták potenciális termőképességének, a geneti-

► kai előrehaladásnak köszönhető. A növénynemesítési tevékenység a mezőgazdasági termelés fejlődésének alapja. Németországban 130 növénynemesítő és -kereskedő vállalkozás dolgozik, ezek 58 nemesítési programot vezetnek. A német nemesítők az árbevételük 16,3%-át forgatják vissza kutatás-fejlesztésbe. A nemesítési programokban 115 növényfaj szerepel, melyek összesen több mint 3500 regisztrált növényfajtát eredményeznek a német nemzeti fajtalistán. A legnagyobb számban (28) a kalászos nemesítők vannak, majd sorrendben őket követik a repce, kukorica és burgonya nemesítők. A növényfajok sokféleségével együtt a nemesítő vállalkozások mérete is változatosságot és ki egyenlítetttséget mutat. Egyaránt megtalálhatók a nagy multinacionális cégek, de a legnépesebb a kis és közepes méretű nemesítő vállalkozók csoportja. Németországban nagyszámú, hosszú évtizedekre visszanyúló családi vállalkozásokon alapuló, kis- és közepes méretű növénynemesítéssel foglalkozó cég tevékenykedik. A 16,4 millió hektáros mezőgazdasági művelt terület 71%-án szántóföldi művelés folyik. A legnagyobb területen kalászosokat (6,137 millió ha), kukoricát (2,022 millió ha) és repcét (1,09 millió ha) termelnek. A szántóföldi növények termelési sikeréhez a német nemesítők jelentősen hozzájárulnak, bizonyítja ezt az is, hogy az elmúlt egy évben a szántóföldi és kertészeti fajokban 289 új növényfajtát regisztráltak a német növényfajta-hivatalban. A német növénynemesítés eredményei kiemelkedőek, és nemcsak a német mezőgazdaság, hanem más európai országok – köztük Magyarország – is sikerrel használják a köztermesztésben az általuk kifejlesztett növényfajtákat.

A többi szekcióülésen további számos értékes és izgalmas előadás hangzott el, egyebek mellett a génszerkesztés angliai és németországi legújabb eredményeiről, a dán kalászos fajtakeverék-használat tapasztalatairól és a fenntartható növényvédőszer-használat várható jogi szabályozásáról.

Az ötnapos rendezvény végén a résztvevők annak reményében búcsúztak Berlintől, hogy jövő októberében Máltán – a 2020-ban a COVID világjárvány miatt elmaradt kongresszus ismételt helyszínén – a munkában és a mindennapokban is sokkal békésebb körülmények között ismét találkozhatnak egymással az európai vetőmagosok.

**Polgár Gábor**

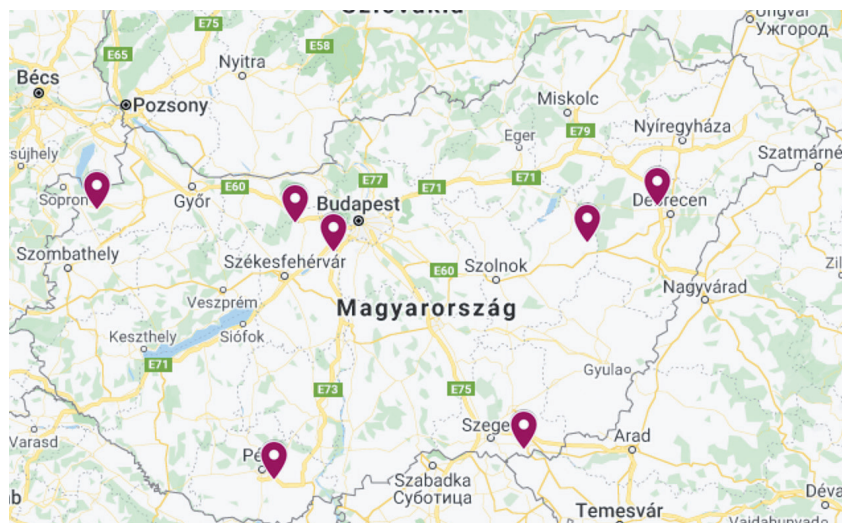
## Helyzetkép az ökológiai vetőmagokról

Egy sok tekintetben szélsőséges évet tudhatnak maguk mögött a konvencionális és ökológiai növénytermesztő gazdák, mely egyben tanulságokat is tartalmaz.

Az idei évben tapasztalt szélsőségesen csapadékmentes körülmények között mutatkozik meg igazán az egyöntetűen és gyorsan kelő, jó kondícióban lévő növényállomány előnye, amely csak szakszerű tisztításon átesett, jó minőségű vetőmag használatával érhető el. Sajnos hazánkban a kalászosok felújítása viszonylag alacsony szintű, amely az idei extrém aszályos év búzatablákra gyakorolt negatív hatását is tovább növelte. Idén a Dunántúlon átlagosnak mondható búzatermések születtek, míg a Dunától keletre 40-50%-os termésvesztéssel lehetett találkozni a súlyos aszály következtében, mely állapot egyaránt igaz volt az öko és a konvencionális búzatablákra is. Eközben az aszály a patogén gombáknak sem kedvezett, ezért sem számottevő levélbetegség, sem fuzárium-fertőzöttség nem volt tapasztalható az öko kalászos táblákon, mely utóbbi következtében a szemtermés DON toxin szennyezettségének a kockázata is minimálisra csökkent, így téve biztosan piacképessé a megtermelt öko gabonát. A legnagyobb károkat elszenvedő kukorica elsősorban a konvencionális területeken jelentős kultúra, míg a néhány ezer hektárnyi öko

szántóföldön elvetett kukoricákat általában intenzívebb (gyakran öntözést is biztosító) technológiával termesztik, így általánosságban annak termésvesztése is kisebb volt a konvencionálishoz viszonyítva. Természetesen a többi, öntözés nélkül termesztett növénykultúra is terméskieséssel reagált a (főként az Alföldet érintő) súlyos mértékű aszályra, azonban az elmondható, hogy az általánosságban magasabb szervesanyag-tartalmú, jobb vízgazdálkodású talajokkal rendelkező öko területek (legalábbis a kezdetekkor) jobban tudták enyhíteni a vízhiány okozta károkat.

A talajállapot és a termesztéstechnológia mellett fontos a kiválasztott fajta is a szélsőséges termesztési körülmények okozta negatív hatások megelőzésében, enyhítésében. Az ÖMKi-VSZT-NÉBIH öko öszibúza posztregisztrációs kísérlet első és második éves eredményeit tanulmányozó öko gazdák körében megnövekedett a tesztekben jól szereplő fajták fémzárólt öko vetőmagjai iránti kereslet (pl. Mv Pántlika), mely növekedést mutató trend további fennmaradására lehet számítani e több termőhelyes kisparcellás kísérletek folytatásával. Ezek a gaz-



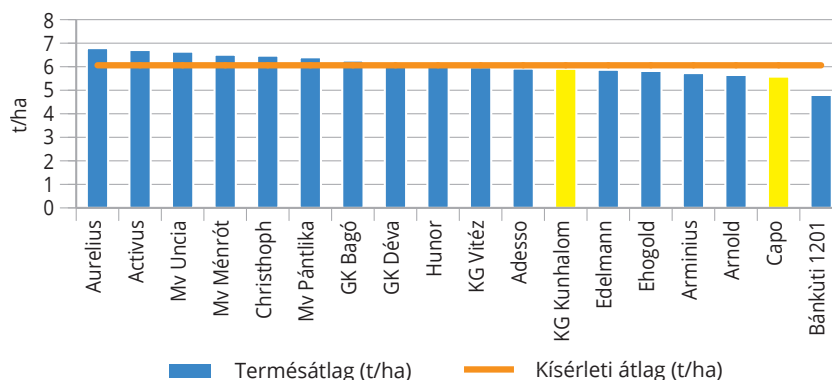
1. ábra: Az ÖMKi-VSZT-NÉBIH ökológiai kisparcellás kísérletek helyszínei (2021 és 2022)



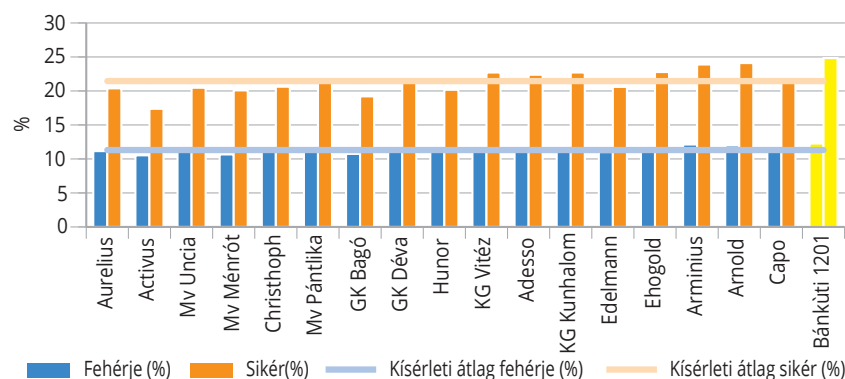
dák a minél sikeresebb és jövedelmezőbb termelés érdekében folyamatosan keresik a legjobban teljesítő növényfajtákat, amelyek kiválasztásában a vetőmagforgalmazó cégek célirányosan tudják segíteni/irányítani őket a vetőmagelőállításuk révén, amihez nekik is megbízható információt ad az öko fajtatesztelő kísérlet. Mivel az öko gazdálkodást a konvencionálishoz képest még inkább befolyásolják a környezeti tényezők (a mesterséges növényvédő és gyomirtó szerek, valamint a műtrágyahasználat tilalma miatt), ezért a szektor számára kiemelten fontos a fajták teljesítőképességéről (pl. biotikus és abiotikus ellenálló képesség, stabilan nagy hozam, jó beltartalmi értékek) minél szélesebb körű információt biztosítani. Erre ad kiváló lehetőséget az öko posztregisztrációs kísérlet-hálózat, mely az őszi kalászosok tesztelésével indult el 2020 őszen, és idén már a második évét zárta.

A 2022-es évben 26 őszi búza és 6 tönkölybúza fajta – mint a hazai ökológiai gazdálkodás számára ígéretes hazai és külföldi nemesítési fajták – tesztelése zajlott a kiscarcellás hálózatban 7 helyszínen (1. ábra), mely a 2021-es évhez képest a fajok (tönköly) és fajták (ötlet több búzafajta) számát illetően is előrelépést jelent. Az ökológiai kiscarcellás kísérlet-hálózat sikere egy többszereplős együttműködésen alapul, melyben a koordinátori szerepet az Ökológiai Mezőgazdasági Kutatóintézet (ÖMKi) látja el, szoros együttműködésben a Vetőmag Szövetség (VSZT) Ökológiai Vetőmag Munkacsoportjával, e munkacsoport (búza)vetőmag-forgalmazó tagjaival, valamint a kísérletek kivitelezésében résztvevő NÉBIH-hel, hazai agrárkutató intézményekkel (ELKH Agrártudományi Kutatóközpont Mezőgazdasági Intézet, Debreceni Egyetem, MATE Karcagi Kutatóintézet, Gabonakutató Nonprofit Kft.) és öko gazdákkal (Csoroszllya Farm és Decsi Árpád).

Az aszály az öko kiscarcellás kísérlet-hálózat alföldi helyszíneit sem kímélte, így a karcagi és a szegedi helyszínen nagyon alacsony, egyes esetekben (karcagi tönkölykísérlet) értékelhetetlen eredmények születtek. Az idei évben a GK Pilis fajta nyújtotta a legjobb teljesítményt, átlag feletti hozammal és minőséggel, miközben az Mv Pántlika, az IS-Agilis és a Mandarin fajták átlag körüli hozam és minőségértékeket mutattak. Mindkét évben vizsgált 18 búzafajta adatai alapján az Mv Pántlika átlag fölötti hozammal és átlag körüli minőséggel



2. ábra Az ÖMKi-VSZT-NÉBIH ökológiai kiscarcellás kísérletben vizsgált őszi búzafajták szemtermése (t/ha) 2 év átlagában (2021 és 2022)



3. ábra Az ÖMKi-VSZT-NÉBIH ökológiai kiscarcellás kísérletben vizsgált őszi búzafajták fehérje- és sikértartalma (%) 2 év átlagában (2021 és 2022)

rendelkezett, míg a KG Vitéz minőségben átlag fölött, hozamban pedig átlag körül teljesített. Kiemelendő még az Aurelius fajta, mely két év viszonylatában a legmagasabb hozamértékkel rendelkezett és minőségi mutatója csak kevéssel maradt az átlag alatt (2-3. ábra).

E két éves adatok kiértékelése jó alappal szolgálhat egy megbízhatóan ajánlható, öko búzafajta lista kialakításának, mely megjelenésére – további 1-2 kísérleti évet követően – a közeljövőben lehet számítani. A konvencionális fajtatesztetől eltérően, itt a fő hangsúly nemcsak a termésmennyiségen és a beltartalmi minőségen van, hanem fontos szerepet kap a fajta betegség-ellenálló képessége, víz- és tápanyaghasznosító képessége, és mindezen paraméterek stabilitása is. Tehát az ökológiai gazdálkodásra leginkább ajánlható fajták azok, amelyek mindezen fontos tulajdonságban – több év átlagában – átlag feletti eredményt produkálnak. E fajtateszt célja a fentiekén túl az is, hogy bemutassa a gazdáknak a fémzárolt vetőmaghasználat előnyeit, illetve ösztönözze az általában exportra termelő hazai vetőmagos cégeket az általuk termesztett ökológiai vetőmagok (legalább egy részének) hazai piacon való

forgalmazására. A jól teljesítő fajták fémzárolt vetőmagtetelei a NÉBIH által működtetett Öko Vetőmag Adatbázisba is felkerülnek, mely egyúttal korlátozhatja a csávázatlan konvencionális vetőmagok használatával kapcsolatos eseti engedélyek kiadását, így elősegítve a fémzárolt öko vetőmagforgalom növekedését is.

A kísérlet-hálózatba egyre több faj kívánunk bevonni, hogy minél szélesebb körű tájékoztatásban részesülhessenek az öko gazdák, amikor fajtaválasztásról kell dönteniük. A 2022-es évben már 6 tönkölyfajta is szerepelt a hálózatban (külön kísérletben vizsgálva), mely eredménye elsősorban arra világított rá, hogy a piacon kapható legismertebb „tisza” (mindkét szülője tönköly) tönkölyfajták jó hozama, magas fehérje- és sikértartalma között nincs akkora különbség, mint a búzafajták között, ezért mindegyik ajánlható, azonban pontos következtést ebben az esetben is legalább három kísérleti év letelte után lehet hozni. A kiscarcellás kalászos fajtateszt 2021. és 2022. évi részletes eredményeiről az ÖMKi honlapján ([www.biokutatas.hu](http://www.biokutatas.hu)) olvashatnak.

A kiscarcellás fajtateszt-hálózatban ugyan már a kezdetek óta szerepel cse-

▶ megekukorica, viszont a vizsgálat csak néhány helyszínen és elsősorban fajtaregisztráció előtti teszteléssel foglalkozik, amelynek jövőbeni fejlődésére lehet számítani, ha más csemegekukoricát forgalmazók is belépnek a kísérlethálózatba. Ezen kívül, idén tavasszal a NÉBIH fertődi állomásán, a klímaváltozás okozta kihívások kapcsán, maghüvelyes, illetve alternatív fehérjenövény fajtakísérletek is elindultak az ÖMKi szervezésében, melyekkel kapcsolatos pozitív tapasztalatok akár e kultúráknak a hálózatban való megjelenését is eredményezheti a közeljövőben. Terveink szerint a fajok köre tovább bővíülhet jövőre, amikor alakor és árpafajták is bekerülnek a kalászos tesztelő hálózatba.

Sajnos a szomszédunkban dúló háború következtében megnövekedett energiaárak által kikényszerített általános takarékoskodás elsősorban a bio termékek fogyasztását érinti hátrányosan, amely jól láthatóan megnyilvánul az alapanyag-előállításához szükséges öko vetőmagok eladásainak visszaesésében is (pl. tönköly). Több visszajelzés is érkezett, hogy a nyugat-európai piacok ily módon viszonylag telítetté váltak, amelyre megoldás lehet az EU-n kívüli exportlehetőségek feltérképezése és irányítottabb fejlesztése, de ez egy hosszabb távú folyamat, amely az öko vetőmagpiac további, hasonló ütemű bővülését nem képes azonnal biztosítani. Mindeközben a hazai ökológiai mezőgazdasági ágazat, és azon belül az öko vetőmagszektor, fejlődését több, jelentős, új kezdeményezés is szolgálhatja a jövőben, mint például az idei év elején, az Agrárminisztérium által

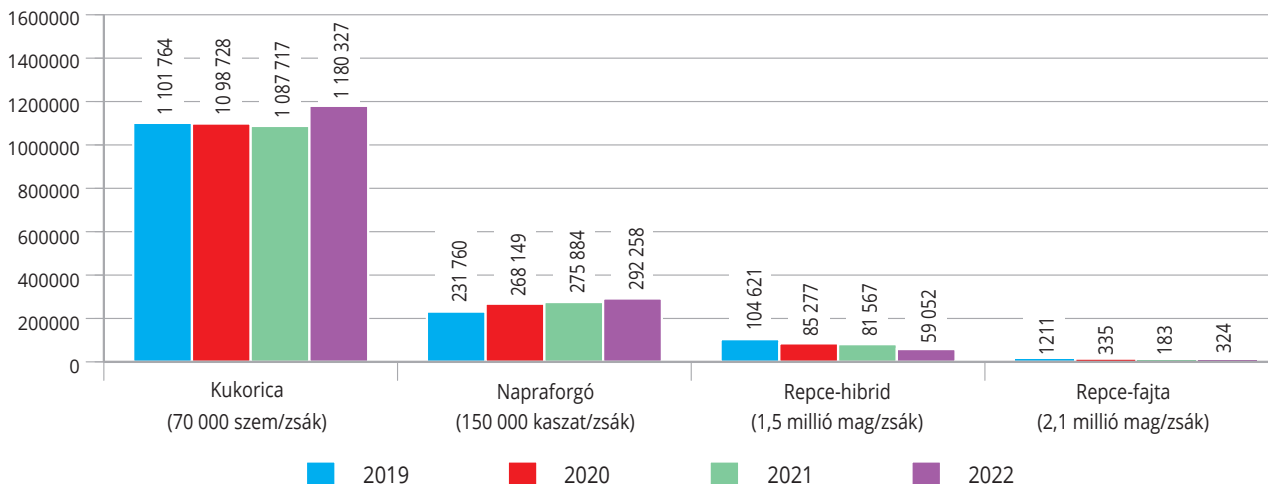
meghirdetett Nemzeti Cselekvési Terv az Ökológiai Gazdálkodás Fejlesztéséért stratégiai dokumentumban kitűzött, impresszív célok (pl. öko területi részarány-növelés 10%-ra), vagy az ökológiai gazdálkodásra való áttárást támogató, sikeresen elbírált pályázatok által előrevetített jelentős öko területnövekedés a 2022-2025. évek közötti időszakban, mely során várhatóan az eddigieknél jelentősebb mértékben fognak növekedni az öko szántóterületek. Az eddigi célzott támogatásoknak köszönhetően az utóbbi évek során 300 ezer hektár körülire nőtt a minősített öko területek mérete hazánkban. Ennek 12%-án gabonaféléket természetnek, amelynek területe az új áttárási támogatásnak köszönhetően akár meg is duplázódhat a közeljövőben. Az EU Zöld Megállapodása keretében meghirdetett nagyarányú ökológiai területnövelési célt, illetve az öko vetőmaghasználat 2037-re tervezett kötelezővé tételének elérését szolgáló, kifejezetten a növénynemesítő- és vetőmagszakmát érintő, EU rendelkezés (2022/1647 végrehajtó határozat) látott napvilágot nemrég, mely előírja a tagállamoknak, hogy 2023. júliusától biztosítaniuk kell az ökológiai nemesítéssel előállított árpa, búza, rozs és kukorica fajtajelöltek számára a módosított DUS vizsgálatot (egy, nagyobb heterogenitást megengedő tulajdonságok tekintetében), és az ökológiai (vagy legalább low-input) körülmények közötti gazdasági értékvizsgálatot. E végrehajtó határozat az első fontosabb lépés a tisztán öko fajta- és vetőmaghasználat felé vezető úton. A NÉBIH a határozat követelményeinek minden bizonnyal

meg fog tudni felelni, ugyanis az Öko Vetőmag Munkacsoport által is adott visszajelzések/igények mérlegelését követően a fertődi állomásukat, és a tordasi központi állomásuk egy részét átállították tanúsított ökológiai területté. Továbbá, az újonnan kiépítendő öko fajtaminősítő hálózat részben vagy egészben a kisparcellás posztregisztrációs kísérlet-hálózatot is használhatja, hiszen ezt a hivatkozott jogszabály lehetővé teszi. A fajtaminősítés során így a közeljövőben nemcsak az ökológiai területen nemesített ökológiai fajtak hivatalos állami minősítése valósulhat meg, hanem várhatóan a részben vagy egészben konvencionális területen szelektált fajtajelöltek kiegészítő tesztelését is lehet kérni, mely eredményeként a nemzeti fajtajegyzékbe is felvezetésre kerülhet, hogy az adott fajta a hatóság általi „öko-célú” teszten (is) sikerrel szerepelt. A fajtak ilyen típusú „öko-minősített” jelzővel való el látása nemcsak az öko gazdáknak adhat jelentős segítséget a fajtaválasztásban, hanem nagy valószínűséggel növelni is tudni fogja az adott fajta öko fémzárolt vetőmagtétételeinek piaci pozícióját is, valamint fejlesztheti az öko-célú hazai fajtaelőállító nemesítést is. Ez utóbbi a már régebb óta futó martonvásári (ELKH ATK) és szege di (Gabonakutató) programok mellett a karcagi kutatóintézetben is elindult nemrég. A közeljövőben várhatóan mindezen nemesítési törekvések egyúttal a hazai öko vetőmagszektor, és azon keresztül a hazai öko mezőgazdasági ágazat fejlődését is támogatni fogják.

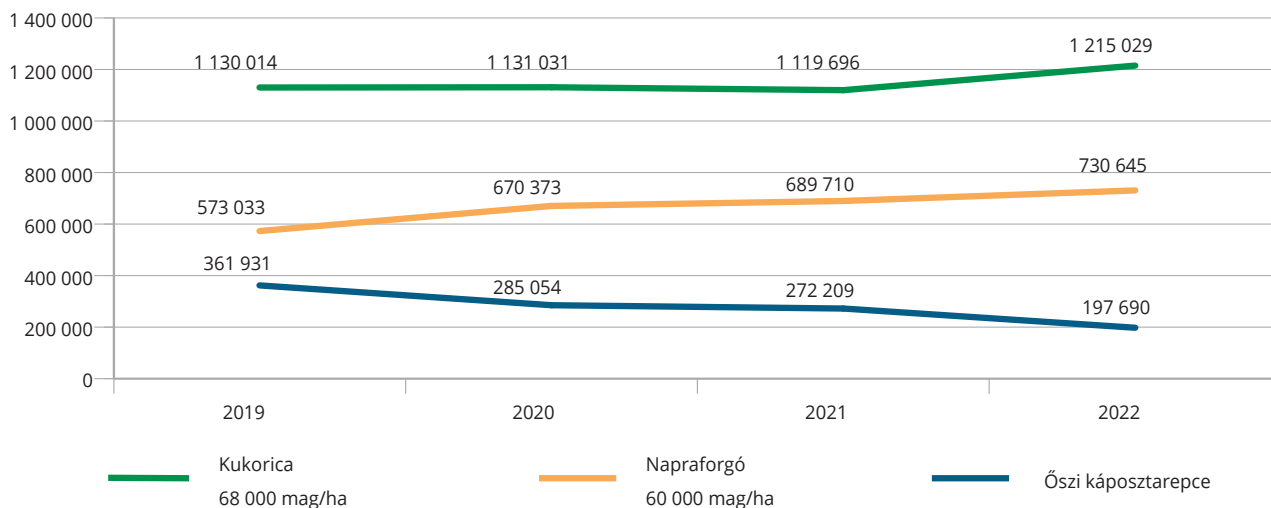
**Dr. Mikó Péter**

elnök, VSZT Öko Vetőmag Munkacsoport

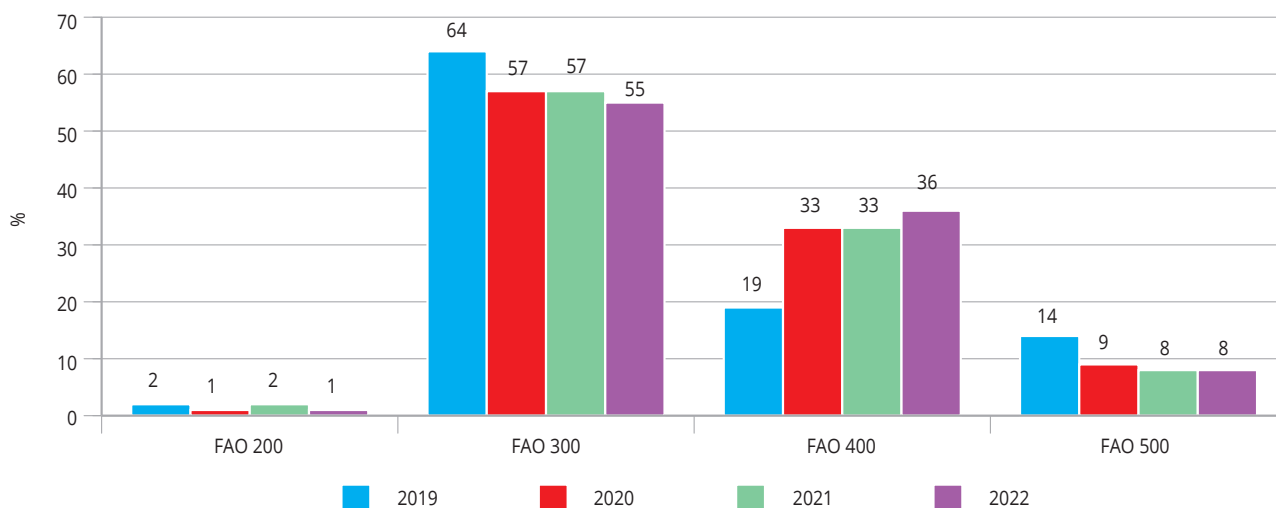
**Hibridnövények vetőmag-forgalmazása (2019–2022)**



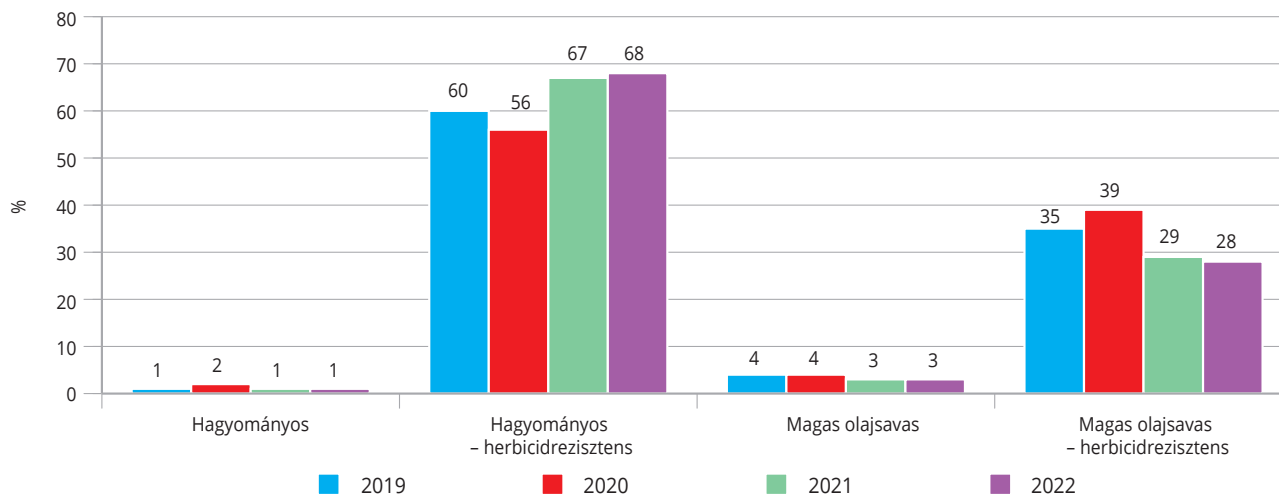
### Hibridnövények vetési lehetősége a forgalmazott vetőmagmennyiségek alapján (ha)



### Hibridkukorica éréscsoport-tendenciák a vetőmag-forgalmazásban (2019–2022)



### Napraforgó fajtatípusok forgalmazott mennyiségeinek megoszlása (2019–2022)



## Kalászos szekció ülése (tájékoztató ár)

A Kalászos és Nagymagvú Hüvelyes Növények Szekcióbizottság június 28-án tartotta soron következő ülését, ahol értékelte a kalászos vetőmagelőállítások országos helyzetét. Az ülés megszervezésére elsődlegesen azért volt szükség, mert a tavaszi kalászos



vetőmagok értékesítési szezonja a megelőző években megszokottól eltérően korábban indult. Már az év elején januárban felmerült annak igénye, hogy a kalászos vetőmag termeltetésben és forgalmazásban nagy jelentőséggel bíró vetőmagpiaci értékelés és tájékoztató ár meghirdetés kerüljön korábbi időpontra. Az idei év tapasztalata is azt mutatta, hogy a januári bizottsági ülésen elfogadott közös szakmai állásfoglalás már későinek bizonyult. Így esett a választás november közepére, amikor a decemberi év végi hajrá megkezdése előtt még kellő időben olyan piaci támogató szakmai álláspontot lehet megfogalmazni a vetőmagtermelők, fajtatulajdonosok és a vásárlók felé, mely elősegíti a fémzárolt minősített vetőmag használatot és kellő információt ad a vetőmagszaporításokat tervezők számára. A tavaszi kalászos vetőmag-forgalmazás hagyományosan erősen kötődik az őszi kalászos vetőmag-értékesítéshez. Ezt a kapcsolatot tovább erősíti az a tény, hogy országos vonatkozásban egyre nagyobb területen jellemző a tavaszi árpa fajták őszi vetése. Az idei év sok tekintetben rendkívüli volt. A súlyos aszályhelyzet, a speciális rostaengedmény engedélyezése a forgalmazásban, a kiemelkedően magas inputárak és ennek kapcsán a rekordmagasságba emelkedő gabonapiaci terményárak mind-mind jelentősen befolyásolták a 2022. évi őszi kalászos vetőmag-értékesítést. A viszonylagosan magas szinten kialakult végfelhasználói árak ellenére jelentős keresleti helyzet alakult ki. A keresett és közkedvelt fajták már idejekorán elkeltek. A 2022. őszén értékesített kalászos vetőmagok mennyiségi összesítésére jövő év elején kerül majd sor. A szekcióülésen többen arról számoltak be, hogy nem zárult le teljesen a szezon, hiszen még mindig van őszi búza vetőmag eladás a kései vetésekhez. Az őszi kalászosoknál kialakult keresleti piac kihat a tavaszi szezonra is, mert már jelentős az érdeklődés a tavaszi árpa és zab vetőmagok iránt. A vetőmagszaporítások tekintetében az őszi árpa terület jelentősen növekedett, ellentétben a tavaszi árpával és a tavaszi zabbal. A kedvezőtlen évszám eredményeként az országosan megtermelt vetőmagmennyiség elmarad a tavalyi betakarítottól. A tavaszi árpa és zab iránti keresletet nagymértékben befolyásolhatja a kukoricaterület várható alakulása és fontos szempont az őszi-téli csapadékmennyiség, továbbá a vetéskori tavaszi időjárási körülmények alakulása. Mindezen szempontok alapján keresleti piac prognosztizálható. A szekcióbizottság számos vetőmagtermelési,

értékesítési szempontot figyelembe vett, és a tavaszi kalászos növényfajok vetőmagjainak tájékoztató árát az őszi kalászosokkal megegyező árszinten, 246.000 Ft/t-val hirdette meg. A tájékoztató ár zsákban, gombaölő-szerrel csávázva, fémzárolva, az eladó telephelyén gépkocsira rakva értendő, nem fix ár és nem kötött, illetve nem ajánlott ár, a konkrét szerződéses árat a felek maguk határozzák meg.

## Vetőmag-előállítási határidők

Az év végének közeledtével két fontos határidőre szükséges felhívni a vetőmagszaporítással foglalkozók figyelmét. A vetőmag-előállítónak az őszi vetésű növények és őszi telepítésű évelő növények esetében a vetést, telepítést követő év február 28-ig kell bejelenteni szuperelit szaporítási fok esetében a NÉBIH-nek, egyéb esetben a megyei kormányhivatalnak az általuk rendszeresített és honlapjukon közzétett nyomtatványon. A nyomtatványokat kitöltve elektronikusan e-Papír útján kell eljuttatni az eljáró hatóságnak. A jogszabályi előírás szerint a NÉBIH, illetve a megyei kormányhivatal a bejelentést követő 30 napon belül értesíti a vetőmag-előállítót, ha valamilyen okból a vetésbejelentést nem fogadja el.

A másik határidő a vetőmagelőállítások védőtávolságának biztosítását célzó bejelentési, közzétételi kötelezettséghez kapcsolódik. A vetőmag-előállítónak biztosítani kell az általa szervezett, illetve kivitelezett vetőmagszaporítás-hoz a növényfajra előírt védőtávolsá-



got, mely fontos alapeleme az idegentermékenyülés elkerülésének, a fajtatisztaságnak. Az idegentermékenyülő hibridnővények esetén (hibridkukorica, napraforgó) különös gondossággal kell eljárni. A védőtávolság biztosításának több módja van, de a legnagyobb biztonságot a vetőmagzaporítási zárt körzet kialakítása jelenti. A zárt körzet kialakítását a vetőmag-előállítónak kell kezdeményeznie, és ennek az első lépése, hogy a földterület szerint illetékes helyi önkormányzat hirdetőtábláján közzé kell tenni a vetéstervet. Igaz, hogy a vetőmagzaporítások hatóság felé történő minősítési célú bejelentési határideje június 1., de a zárt körzet iránti hirdetmény kifüggesztésének jogvesztő végső határideje január 15. A határidőnél különösen figyelni kell az év végi igazgatási szünetre, mely december utolsó és január első napjait érinti. A január 15. után későn meghirdetett vetéstervek következményeként a hatóságnál kérelmezett vetőmagzaporítási zárt körzet engedélyezése meghiúsul, és így a jogszabály erejénél fogva nem tiltott a vetőmagzaporítás izolációs távolságán belüli idegentermékenyülést okozó növényfaj termelése.

## Posztregisztrációs kísérletek állása

Sikeresen elindult a 2023. évi őszi búza és őszi káposztarepce posztregisztrációs kísérlet. A kísérlet a Vetőmag Szövetség, a Gabonatermesztők Országos Szövetsége és a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara szervezésében zajlik. A korábbi terveinkkel összhangban sikerült mérsékelni a kísérleti költségek növekedését, így megreformált kivitelezési módozattal biztosítható a kísérlet rentabilitása. Az őszi búza két éréscsoportjában 49 fajta került elvetésre. Új helyszíneként kapcsolódott be a rendszerbe három fajtatulajdonos, akik mindegyike saját fajtakísérleti telepén vállalta a posztregisztrációs kísérlet elvégzését. Az Agrártudományi Kutatóközpont Martonvásáron, a Gabonakutató Kft. Szegeden és az Istera Magyarország Kft. Füzesabonyban vette be a kísérleti területére a posztregisztrációs fajtasort. Ezekben a helyszíneken a fajták fajtanev megjelölés nélkül kódolt formában vannak kihelelyezve, garantálva a részrehajlásmentes, pártatlan kezelést és bírálatot. Az őszi búzáknál a kilenc helyszín az ország



FOTÓK: IVÁN KATALIN

főbb termőtájjait lefedve átfogó képet tud majd adni a kísérletben résztvevő közismert fajták termőképességéről és minőségi jellemzőiről.

## A csávázott vetőmaghoz kapcsolódó előírások változása

Tavaly év végén jelent meg a növényvédelemről szóló rendelet változása, mely a csávázott vetőmag vetését bevonta a növényvédelmi tevékenységek körébe. Ez a módosítás a permetezési napló vezetési kötelezettséget érintette elsődlegesen. A csávázott vetőmag vetését a környezetbe kijuttatott növényvédőszer miatt az állománykezelésnél használt peszticidekhez hasonlóan részletesen nyilván kell tartani. Augusztustól a permetezési napló a gazdálkodási napló részét képezi, melyet jelenleg online formában az e-gazdálkodási naplóban kell vezetni. A csávázott vetőmag vetése esetén be kell jegyezni a növényvédőszer, illetve csávázószer nevét és a területre kijuttatott mennyiségét.

Január elsejétől azonban kissé módosulnak ezek a szigorú előírások, és enyhül a NÉBIH hatósági online felületén történő nyilvántartási kötelezettség. Változás lesz, hogy a nyilvántartást az adott növényvédőszeres-kezelés vonatkozásában nem a munkavégzést megelőzően vagy azzal egyidejűleg, hanem 24 órán belül kell kitölteni. A 10 hektárnál nagyobb összterületen gazdálkodó termelőnek a rovarölőszeres kezelésekről – beleértve a rovarölőszeres csávázott vetőmag vetését is – továbbra is a NÉBIH elektronikus felületén kell a permetezési naplót vezetnie,

ha a kezelést az egységes kérelem felületen alkalmazott hasznosítási kódok szerinti szántóföldi kultúrában végzi.

## Jogszabályváltozások

Szeptember végén egyidőben módosult a vetőmagtörvény két végrehajtási jogszabálya, a 48/2004. számú és az 50/2004. számú FVM rendeletek. Mindkét esetben az EU vonatkozó irányelveinek változását kellett a nemzeti jogrendbe ültetni. Az új rendelkezés szerint a szántóföldi és a zöldség növényfajok vetőmagjainak minősítésekor a fajtaazonosság és fajtatisztaság elbírálására a jövőben bizonyos esetekben nemzetközileg elismert és reprodukálható biokémiai vagy molekuláris technikát is lehet használni. A szántóföldi növényeknél abban az esetben, ha szántóföldi ellenőrzés valamint a kisparcellás fajtaazonosító vizsgálat során a fajtatisztaság minden kétséget kizáróan nem határozható meg, akkor igénybe lehet venni biokémiai és molekuláris vizsgálati módszereket. Ilyenek lehetnek például a poliakrilamid gélelektroforézis vizsgálat árpanál, zabnál és búzáknál, vagy izoelektromos fókuszálás gélelektroforézis vizsgálat kukoricában. A vetőmagminősítés EU irányelvi szabályozásában ez az első olyan rendelkezés, mely vizsgálati módszertani kérdésben külső nemzetközi előírásokat hivatkozik meg és a hazai jogszabály is ezzel megegyezően jelent meg. A hazai gyakorlatban ezek a vizsgálatok ismertek és többségüket már évek óta alkalmazzák a vetőmagminősítésben.

**Polgár Gábor**

## Magaslati kukoricatermesztés

Az Észak-Karolinai Állami Egyetem kutatói felfedezték, hogy a kukorica HPC1 génje befolyásolja a növény virágzási idejét. A gén a Teosinte mexicana fajból származik, mely a Mexikó területén termesztett kukorica egyik őse. A kutatás olyan információkkal szolgál, melyek elősegíthetik az alacsony hőmérsékleten történő kukoricatermesztést.

A mexikói fennsíkokon termesztett kukoricának hűvösebb körülmények között hosszabb a fejlődési folyamata. 2600 méteres tengerszint feletti magasságban akár háromszor annyi ideig is tarthat a tenyészidő, mint alacsonyabban fekvő területeken. A farmereknek jóval korábban és mélyebbre kell vetniük, hogy a csapadékos évszak beálltára már lassan, de biztosan fejlődésnek induljon a növény. Az itt termesztett fajtáknak a téli hónapok előtt virágoznia kell. A HPC1 gén, amely a virágzási idő mellett a növény stressztűrő képességét is meghatározza, kiemelt fontosságú ezeken a magaslati területeken. A kutatók CRISPR-Cas9 segítségével létrehoztak egy olyan mutáns hibridet, melyben a HPC1 gén egyrészt olyan foszfolipid-fehérje interakciókat biztosít, melyek szükségesek a virágzás szabályozásához, másrészt a nem lebontott foszfolipidek biztosítják a sejtmembrán épségét, és így a növény stressztűrő képességét növelik. A magaslati kísérleti helyszíneken a gént tartalmazó növények egy

nappal hamarabb virágoztak, mint a többi kukorica.

A kutatók a kukorica evolúcióját is vizsgálták. Az őslakos amerikaiak a délnyugat-mexikói Teosinte parviglumis ősi fajt vonták termesztésbe, amelyet később kereszteztek a Teosinte mexicana vad fajjal. A kutatási eredmények igazolták, hogy ez utóbbi tette lehetővé, hogy a kukorica magaslati viszonyok között is termesztethetővé váljon.

*seedworld.com*

## Marad a kukorica az élen

A magas inputárak miatt sok termelő választotta idén inkább a szóját kukorica helyett az USA-ban. A kukorica vetésterülete 2022-re 4%-kal csökkent, míg a szójáé 1%-kal emelkedett az előző évi adatokhoz képest. Felmerült a kérdés, hogy megérte-e a váltás, illetve, hogy a szója vetésterülete megelőzheti-e a kukoricáét a közeljövőben.

Szakértők szerint az inputanyagok árában bekövetkezett jelentős áremelkedés és az infláció miatt váltottak kukoricáról a gazdálkodók. A kukorica inputigénye nagyobb, mint a szójáé, a gazdálkodók tehát egyszerűen gazdasági megfontolásokról mellőzték a kukoricát.

Most azonban már úgy tűnik, nem feltétlenül érte meg a váltás, és a jövőre nézve sem marad tartós a tendencia. A jelenleg folyó betakarítási adatok mellett fontos figyelni az argentin termesztési viszonyokat is, ahol a szá-

raz körülmények miatt inkább késői, december-januári vetésekre kerül sor, ami kedvezhet a következő évi termelési kedvnek az USA-ban.

*seedworld.com*

## A kukoricánál is a méret a lényeg

A fajtatulajdonosok méret szerint osztályozzák a vetőmagokat, így biztosítva a tételek egységességét. Az USA-ban a legtöbb cég 4 osztályt használ, de vannak gyártók, akik 5 vagy akár 6 külön kategóriát is alkalmaznak. A pontos méretmeghatározás az egyre fejlettebb vetési technológiákkal párosítva egységesebb és egyenletesebb növényállományt eredményez. A vetőmagok kerek és lapos meghatározása azonban félrevezető lehet. A kerek és lapos magok szétválasztása rostákkal történik. A hasíték mérete általában 5,2 mm, de néhány cég 4,8 illetve 5 mm-es rostát használ. Akármekkora is a rés, a fennmaradó szemek kereknek, míg az áthullók laposnak számítanak. Az Egyesült Államokban a gazdálkodók számára egy zsák kukorica vetőmag több mint 300 dolláros befektetést jelent, ezért alaposan megvizsgálják, mit is vásárolnak. Előfordulhat, hogy csalódottak, ha kerek magokat látnak a laposként címkézett zsák kinyitásakor. A kisebb vetőmagok esetében ez gyakori jelenség, hiszen kis, kerek magok is átesnek a rostán. A nagyobb méretű vetőmagok azonban ránézésre hiába laposak, de fennmaradnak a legnagyobb méretű rostán is, és ezért kerek magként címkézik őket. Célszerűbb lenne ezért a keskeny, illetve széles megjelölést használni a lapos és kerek helyett.

*seedworld.com*

## Brazil mezőgazdasági növekedés erdőirtás nélkül

A fejlődő országok világszerte szembe-sülnek azzal, hogy választaniuk kell a gazdasági növekedés és a környezetvédelem között. A mezőgazdasági termelés bővítése érdekében gyakran erdőket kiirtva növelik a szántóföldek és legelők méretét. A nagyléptékű erdőirtások a klímaváltozással szembeni védekezésben a teljes bolygó lehetőségeit és képességét rontják, és hozzájárulnak a biodiverzitás csökkenéséhez. A legfőbb példa erre Brazília, ahol a vi-

FOTÓ: IVÁN KATALIN





lág legnagyobb esőerdeje található. Az esőerdőben kialakított mezőgazdasági területek széndioxid kibocsátása jelentős mértékben hozzájárul a klímaváltozás gyorsulásához.

Brazília a világ öt legnagyobb mezőgazdasági exportőre közé tartozik, szójaexportban pedig világelső. Az agrártermelés fejlesztése prioritást élvez az országban. Egy 4 évig tartó brazil-amerikai kutatás olyan megoldásokat keresett, mely lehetővé teszi Brazília mezőgazdasági termelésének növelését az esőerdők területének megőrzése mellett is. Amennyiben a meglévő mezőgazdasági területeken javítanak a termelés hatékonyságát, úgy 2035-ig a szójatermesztés 36%-kal növekedhetne az üvegház hatású gázok kibocsátásának 58%-os csökkenése mellett.

A stratégia az alábbi elemekre épül:

- a szója termésátlagának növelése
- a kukorica termesztése másodvetésként meghatározott szójatermesztő régiókban
- a szarvasmarhatartás kisebb legelőkre terelése, helyettük szójatermesztés a nagyobb területű legelők helyén.

A végrehajtáshoz szigorú szabályokra és intézményekre van szükség a kutatók szerint. A megvalósítás négy részre osztható a területeket:

- gazdaságok, ahol folytathatnák az eddigi gyakorlatot
- régiók, ahol megtiltanák a további területek művelésbe vonását
- gazdaságok, ahol intenzívebb termelési technológiákat kell alkalmazni

– gazdaságok, ahol a másodvetést és a szarvasmarhatartást ösztönzik.

Az illegális erdőirtás visszaszorítására tett ígéretet az újonnan megválasztott brazil elnök, Luíz Inácio Lula da Silva is.

*seedworld.com*

### A WFO és az ISF a gazdálkodók mellett

A Gazdálkodók Világszervezete (WFO) és a Nemzetközi Vetőmagszövetség (ISF) együttműködést jelentett be a gazdálkodók fenntarthatóbb élelmiszerláncban betöltött pozíciójának erősítése érdekében. A „Climakers” fantázianevű kezdeményezés keretében a klímaváltozáshoz alkalmazkodó, illetve annak hatásait enyhítő termőhelyi gyakorlatokat gyűjtene a gazdálkodóktól, majd tudományosan kiértékeli azokat. A nagyobb léptékben is hasznosítható, továbbadásra érdemes gyakorlati tapasztalatokat, eljárásokat régiós workshopokon osztják majd meg az érdeklődőkkel.

Egy, a WFO által végzett 2021-es felmérés azt igazolta, hogy a gazdálkodók 82%-a szerint az új, továbbfejlesztett fajták nélkülözhetetlenek a klímaváltozás elleni küzdelem során az élelmiszerlánc biztonságos működéséhez. A WFO és az ISF ezért közös kezdeményezésekkel igyekszik ösztönözni az innovációt, a tudásmegosztást és a gazdálkodók hasznos, előremutató gyakorlati megoldásait a vertikum minél hatékonyabb működése érdekében.

*seedworld.com*

### Az ukrajnai invázió miatt növekedhet a károsanyag-kibocsátás

Az oroszok ukrajnai inváziója komoly fennakadásokat eredményezett a növénytermesztésben, ami az élelmiszerek jelentős emelkedését és a károsanyag-kibocsátás növekedését eredményezte. Kutatók modellezték a háború rövid és hosszú távú hatásait a klímaváltozás, terményárak, áruhiány tekintetében. Júliusban több kutatás is 20%-os energiaár-emelkedést jelzett, a szankciók, valamint a gyártási költségek emelkedése miatt pedig 25%-os visszaesést prognosztizált az orosz exportban. A szakemberek az orosz és ukrán termés- illetve exportkiesés miatt további jelentős áremelkedéseket és az élelmiszerellátás biztonságának csökkenését várják. A tényleges adatok azonban elmaradhatnak az eredetileg vélt szinttől. A kukorica ára 4,6%-kal, míg a búza ára 7,2%-kal emelkedett. Ennek oka, hogy több ország növelte termelését és kivitelét, hogy a piacon a kínálat visszaesését enyhítse. Az egyik ilyen ország, ahol a kieső ukrán kukoricaexportot ellensúlyoznák, Brazília. Ez azonban további esőerdőirtással járhat, hiszen további területeket vonnak be kukoricatermesztésbe. Ahogy több ország is újabb és újabb területeket von művelésbe, a széndioxid kibocsátás is emelkedik, ami a csökkenő fás területek miatt még jobban fokozza a bolygó klímájára kifejtett negatív hatást. Az ukrán-orosz gabonakiviteli megállapodás ellenére továbbra is bizonytalan a helyzet Ukrajnában, így célszerű az egyes országoknak támogatni az élelmiszerek változására érzékenyen reagáló társadalmi csoportokat, valamint ösztönözni a külkereskedelmet.

*seedworld.com*

### Kenderbeton, az új építőanyag

A Calgary székhelyű Hempalta cég olyan kenderkóc előállítását jelentette be, mely alkalmas lehet kender alapú beton előállítására. A cég a legújabb technológiákat alkalmazza a kenderalapú termékek gyártásához. A kenderrost széles körű felhasználásával céljuk a környezetromboló technológiák és termékek helyettesítése egy megújuló, újrahasznosítható alapanyaggal. A gyártó az Egyesült Államok építőipá-

▶ rát szeretné meghódítani. 2022 szeptemberében lakóépületek építéséhez engedélyezték is a kenderbetont az USA-ban. A kenderbeton kenderszár-ból és mészből készül, biztonságos, tartós és fenntartható anyag.

*seedworld.com*

## A HM.Clause bemutatta az első ToBRFV-rezisztens paradicsomfajtákat

Mexikóban mutatta be a cég két Saladette fajtáját, melyet 2023-tól további fűrtös és kóktél típusú fajtákkal egészítenek ki a nagyobb piacoknak számító országokban. A jövőre bemutatásra kerülő fajtákat további vizsgálatoknak vetik alá idén ősszel és télen olyan helyszíneken, ahol a ToBRFV vírus igazoltan megjelent már pl.: Spanyolországban és a Közel-Keleten. A HM.Clause kutatói további szegmensekben is végeznek növénynevelést a vírusnak ellenálló új fajták előállítására érdekében. Céljuk, hogy a vásárlók által megszokott és kedvelt jellegek megőrzése mellett a betegségnek ellenálló növényeket tudjanak nemesíteni.

A ToBRFV vírust először 2014-ben mutatták ki Izraelben, majd Jordániában és Mexikóban is megjelent, ma már a világ számos országában jelen van. Egy több cég együttműködésével létrehozott kutatói hálózat a betegség felfedezése óta dolgozik a vírus megismerésén, és az ellene való lehetséges megoldásokon. Az első, ToBRFV ellenálló paradicsomra vonatkozó oltalmat a Limagrain jegyeztette be 2017-ben.

*seedworld.com*

## Kihívások és lehetőségek a paradicsomtermesztésben

A paradicsom világ- és EU-s szinten sem számít jelentéktelen növénynek. Az EU gazdálkodói éves szinten 17 millió tonna gyümölcsöt állítanak elő. A koronavírus járvány még inkább felpörgette a piacot, 2020-ban a kereskedelmi forgalom 17,6%-kal növekedett. Milyen lehetőségek és buktatók jellemzik ennek a növénynek a termesztését jelenleg?

Változó fogyasztói szokások: a vásárlók egyre inkább a kényelmes, kisebb, snack típusú paradicsomokat keresik, amelyek betakarítása azonban nagyobb

élőmunkaigénnyel bír, mint a hagyományos fajtáké. A fogyasztók emellett egyre inkább a helyi termékek felé fordulnak, ami északi országokban okozhat ellátási problémát, ezért a szállítást jobban bíró fajtákra is szükség van.

Az egyre nehezebben elérhető élőmunka helyett a gazdálkodók a digitális, automatizált megoldások felé fordulnak, ami egy költséghatékonyabb megoldást jelent a kiszámíthatatlan bevételekkel kecsegtető iparágban.

A klímaváltozás komoly veszélyt jelent a növénytermesztésre, ezért a kutatók folyamatosan szárazságtűrő, újabb betegségeknek és kártevőknek ellenálló fajták nemesítésén és víz-megőrző termesztési rendszerek kialakításán dolgoznak.

*seedworld.com*

## Hajrá lilák!

Az USDA engedélyezte 2023 tavaszára a magas antocián tartalmú, lila génmódosított paradicsom vetőmagjának korlátozott forgalmazását. A vetőmagok hobbykertészeknek, otthoni termesztési célra hozhatók forgalomba. A paradicsomot az Egyesült Királyságban nemesítették génmódosítási eljárással. Az engedélyeztetési folyamat több mint 14 évig tartott, de az USDA Állat- és Növényegészségügyi Ellenőrző Szervezete (APHIS) kimondta, hogy a génmódosított paradicsom nem jelent megnövekedett kártevő kockázatot a többi paradicsomhoz képest. A magas antocián tartalom miatt lila gyümölcsöt hozó paradicsom több jótékony hatással is bír, antioxidáns tartalma a gyulladáscsökkentő étrend egyik kulcsa. Ugyan több lila húsú paradicsom volt már eddig is forgalomban, azok azonban nem tartalmazták ilyen magas mértékben az egészséges hatóanyagokat.

*foodingredientsfirst.com és seedworld.com*

Összeállította:

**Iván Katalin**



## Vetőmag Szövetség Szakmaközi Szervezet és Termék Tanács lapja

Elérhetőség: Polgár Gábor ügyvezető igazgató  
1113 Budapest, Ábel Jenő u. 4/b. • E-mail: vszt@vszt.hu • Honlap: www.vszt.hu

Kiadja: A Vetőmag Szövetség Szakmaközi Szervezet és Termék Tanács  
Felelős kiadó: VSZT ügyvezető igazgatója

Címlapfotó: Iván Katalin